

Motion till riksdagen 2008/09:A221

av **Ulrika Karlsson i Uppsala (m)**

Proportionalitetsprincip vid fackliga stridsåtgärder

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om proportionalitetsprincip vid fackliga stridsåtgärder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsynsplikt över parterna på svensk arbetsmarknad.

Motivering

Den svenska modellen är ett beprövat system med två parter som representerar dels arbetstagare, dels arbetsgivare. Förhandlingar lämnas till dem utan inblandning från staten, vilket gör att ett stort ansvar vilar på parterna. Det leder till att parterna måste agera omsorgsfullt och med insikt i vilken roll de har i samhället för att bibehålla trovärdighet och medborgarnas förtroende.

Kollektivavtalen är en praktisk lösning för större företag, vilket många gånger har vitsordats av företrädare för näringslivet, fackliga organisationer och politiska partier. Den svenska modellen har fungerat relativt väl inom arbetsrätten för stora och medelstora företag.

Vad gäller de små företagen med en eller några anställda är konstruktionen oftast direkt olämplig. De senaste åren har vi sett aktioner som överskrider rimlighetens krav då olika fackförbund visat sitt missnöje i olika förhandlingar. Det har bland annat gjorts genom att inleda strejker vars effekter inte stått i proportion till sina ändamål.

Det som framför allt skapar problem är de så kallade sympatiåtgärderna. Det är en form av strejk där inte bara medlemmar i det strejkande förbundet deltar utan också får sällskap av ytterligare förbund. Konsekvenserna kan bli förödande för såväl det enskilda företaget som den enskilde anställde.

När ett litet företag sätts i blockad och när andra fackförbund deltar i denna uppstår snart en stark synergieffekt. Genom blockader skräms kunder iväg

Fel! Okänt namn på

och med exempelvis utebliven sophämtning skapas en hälsofarlig arbetsplats som inte kan fungera på ett normalt sätt. Vi har till och med sett exempel på blockader som drivit företag i konkurs. Bakom dessa tvister kan det ligga en ovilja att skriva på ett kollektivavtal trots att rådande arbetsförhållanden är likvärdiga och accepterade av de anställda.

Att värna den svenska modellen kan inte stå i motsättning till att värna svenska företag, dess anställda eller för den skull avtalsfriheten. Att tvinga fram en konkurs genom blockad och sympatiåtgärder står inte i proportion till målet att förmå någon att skriva under ett valfritt avtal.

Det statliga betänkandet SOU 1998:141 från 1998 är tydligt med vad en proportionalitetsprincip skulle innebära. Det föreslås att rätten till stridsåtgärder begränsas genom att en sådan princip införs. Proportionalitetsprincipen utgår från relationen mellan en vidtagen stridsåtgärd och den skada den förorsakar. En stridsåtgärd som kan förväntas leda till skada eller annan olägenhet som står i uppenbart missförhållande till åtgärdens omfattning skall kunna förklaras olovlig.

I Europarådets sociala stadga tillskrivs parterna rätten att använda stridsåtgärder vilka får inskränkas med skrivningar direkt i kollektivavtalen. Därutöver anger stadgans allmänna restriktionsbestämmelse, artikel 31, att sympatiåtgärder kan inskränkas genom lag, om begränsningarna är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle som garanti för annans fri- och rättigheter eller som skydd för samhällets intresse, nationell säkerhet, allmän hälsa eller moral.

Det är mot bakgrund av att stadgan uttryckligen ger sitt stöd för andras fri- och rättigheter som denna motion lyfter fram vikten av en proportionalitetsprincip på den svenska arbetsmarknaden.

För att bevaka att en sådan proportionalitetsprincip efterföljs är det rimligt med tillsynsplikt från statens sida. Med tiden skulle praxis växa fram och en sundare och mer legitim arsenal av stridsåtgärder formas.

Det är med en bestämd demokratisk syn som allas intressen måste tillvaratas och därigenom låta samtliga aktörer få samma möjlighet att växa och fungera på den svenska arbetsmarknaden.

Stockholm den 24 september 2008

Ulrika Karlsson i Uppsala (m)